ఆంధ్రజ్యోతి 19.8.97 మంగళవారం

ఫోరమ్

స్వాతంత్ర్య స్వర్ణోత్సవాలు జరువుకుంటున్నామంటే కేవలం 50 సంవత్సరాలు ఏదో ఒకరకంగా గడిచిపోయినందుకు సంతోషిస్తున్నామని నేను అనుకోను. స్వాతంత్ర్యం ద్వారా సాధించాలనుకున్నది ఏదైనా సాధించి వుంటే సంబరాలు జరువుకోవడంలో అర్థం వుంటుంది.

ఈ యాభై సంవత్సరాలలో అసలేమీ సాధించలదని ఎవ్వరూ అనరు. కానీ సాధించిన దానితో మనం సంతృప్తి చెందుతామా అన్నది మనం ఎంచుకునే ప్రమాణాన్ని బట్టి వుంటుంది. అన్ని మూడవ ప్రపంచ దేశాలకంటె భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్యం బలంగా వుందని మనం గర్వంగానే చెప్పుకోవచ్చు. (ఆకలి, అనారోగ్యాల విషయంలో అన్ని మూడవ ప్రపంచ దేశాల కంటె వెనుకబడి వున్నామని సిగ్గుపడినట్టే!). కానీ ప్రజాస్వామ్యం మలేసియా కంటె చైనా కంటె మెరుగ్గా వుందని ప్రజలు సంతోషించ లేరు. తమదాకా వచ్చేసరికి ఏమాత్రం వుందని ప్రశ్నించుకుంటారు. పేదలకు, పీడితులకు సహితం ఇక్కడ ప్రజాస్వామ్యం అసలే లేదనడం అతిశయోక్తి అవుతుంది. కానీ చాలా బలహీనంగా వుందనేది వాస్తవం.

తమ పరిపాలనా దక్షత వల్లనే భారతదేశం ఒక దేశంగా నిలిచిందని తాము వెళ్ళిపోతే ఈ దేశం నిలవదని బ్రిటీష్ పాలకులు భావించారు. ఈ జనం కొట్టుకు చస్తారని అరాచకం తాండవిస్తుందని హెచ్చరించారు. ఒక ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థను ఈ దేశంలో నిర్మించడం సాధ్యం కాదని భావించారు. ఇవి వారి జాత్యహంకారం నుండి పుట్టిన ఆలోచనలు. నూతన భారత పాలకుల పట్ల పెద్దగా సదభిప్రాయం లేని వారు సహితం ఈ కుశంకను ఆమోదించలేదు.

బ్రిటిష్‌వాళ్ళు వెళ్ళిపోయినతర్వాత కూడా భారతదేశం నిలిచింది. అప్పుడప్పుడు కుంటుతూ వున్నా మొత్తంమీద నడుస్తూ వుంది. ఎన్ని లోపాలున్నా ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ కూడా సజీవంగానేవుంది. అయితే బ్రిటిష్ వారి అవిశ్వాసానికి జవాబు చెప్పామని సంతోషిస్తే సరిపోదు. స్వాతంత్ర్యం మీద మనం పెట్టుకున్న ఆశలు ఏమేరకు నెరవేరాయో చూడడమే సరైన ప్రమాణం అవుతుంది. బ్రిటిష్ వలస పాలకులకు వ్యతిరేకంగా మన జాతీయోద్యమ నాయకులు ఎక్కుపెట్టిన విమర్శలలో ముఖ్యమైనది, ఆ పాలనకు ఈ దేశ ప్రజల పట్ల జవాబుదారీ తనం లేదనేది. ప్రజలపట్ల బాధ్యతలేని పాలనకు ప్రజలు ఎందుకు సమ్మతించాలి అని వారు ప్రశ్నించారు.

యాభై సంవత్సరాల స్వాతంత్ర్యం తరువాత దేశ పాలనలో జవాబుదారీ తనం ఏమేరకు పెరిగింది? చట్టసభలు, అవి చేసే చట్టాలు, ప్రజల ఆకాంక్షకు జవాబుదారు కావాలి. స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, అభివృద్ధి, కోరుకుంటున్న ప్రజల కోరికలకు జవాబుదారు కావాలి. పరిపాలనా యంత్రాంగం ఆ చట్టాలకు జవాబుదారు కావాలి. ప్రజల అవసరాలకు జవాబుదారు కావాలి. న్యాయ వ్యవస్థ పరిపాలనా యంత్రాంగానికి చట్టం పట్ల, రాజ్యాంగ విలువల పట్ల వుండవలసిన జవాబుదారీ

సిందే. 'పార్లమెంటరీ సాంప్రదాయాలు' బ్రిటిష్‌వాళ్ళ చాదస్తమని, మన నాయకుల ప్రవర్తనే గొప్పదని సమర్థించుకోనవసరం లేదు. చట్టసభల పద్ధతులు బ్రిటిష్ వాళ్ళ నమూనాలోనే వుండిపోనవసరం లేదు. మార్పులు రావచ్చు. అయినా హేతుబద్ధమైన చర్చకు, పరిష్కార సాధనకు అనుకూలించే పద్ధతులయితే అవసరం.

ఈ రెండు మార్పులకు సంబంధం వుందని భావించే వాళ్ళు వున్నారు. సాంప్రదాయకంగా రాజకీయాలలో ప్రవేశం లేని వాళ్ళు, మొరటు జీవితానికి అలవాటు పడిన వాళ్ళు కొత్తగా రాజకీయాలలోకి రావడం వల్లనే పార్లమెంటరీ వ్యవస్థలో అరాచకం ప్రబలిందని వాదించే వాళ్ళున్నారు. ఈ వాదనను రెండు రకాలుగా ఉపయోగించుకోవచ్చు. 'చదువు, సంస్కారం' వున్న అగ్రకుల మేధావులు మాత్రమే రాజకీయాలలో పాల్గొన్నపుడే ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులు సురక్షితంగా వుంటాయని వాదించడానికి ఉపయోగించుకోవచ్చు. లేదా ఈరోజు తమను తాము రైతాంగ ప్రతినిధులుగా, బడుగుప్రజల ప్రతినిధులుగా చిత్రీకరించుకుంటున్నవాళ్ళు రాజకీయాలలో అనుసరిస్తున్న పద్ధతులే నిజమైన ప్రజాసంస్కృతి అని వారిని వెనకేసుకు రావడానికి ఉపయోగించుకోవచ్చు. కాని నిజానికి ఈరోజు చట్టసభలలో అరాచక ప్రవర్తన ఒకరి సొత్తు కాదు. చదువుకున్నవాళ్ళు, చదువులేని వాళ్ళు, ముందునుండి రాజకీయాలలో వున్న వాళ్ళు, కొత్తగా రాజకీయాలలోకి వస్తున్న వాళ్ళు అందరూ అలాగే ప్రవర్తిసున్నారు. మరొకవైపు, గ్రామాల్లో సామాన్య ప్రజలు తమ

యాభైఏళ్ళ ప్రజాస్వామ్యం ఎక్కడిదాకా వచ్చింది?

కాక ఒక అవరోధంగా కనిపిస్తున్నాయి మన పాలకులకు. ఎక్కువ మందికి తమ అధికారానికి అవరోధంగా కనిపిస్తే కొంతమందికి తమ అభ్యుదయ లక్ష్యాలకు అవరోధంగా కనిపిస్తున్నాయి. పరిపాలన నియమబద్ధంగా లేకపోతే తమ అభ్యుదయం తిరోగమనంగా మారకుండా అడ్డుకోవడం కష్టమని, అభ్యుదయం గొడుగు క్రింద అవినీతి రాజ్యం చేయకుండా ఆపడం కష్టమని వాళ్ళు గుర్తించడం లేదు. పార్లమెంటరీ వ్యవస్థలోని అభ్యుదయ శక్తుల్లో కమ్యూనిస్టు పార్టీలే ఈ విషయంలో కొంతమేలు. మరీ అజాగ్రత్తగా, నిర్లక్ష్యంగా, ప్రవర్తిస్తున్నది ములాయంసింగ్, మాయావతి, లాలూ యాదవ్ వంటి వాళ్ళు. చాలాకాలంగా అన్నిరకాల అభ్యుదయాలకి దూరంగా వున్న 'హిందీబెల్ట్'లో గణనీయమైన మార్పు తీసుకొచ్చిన ఈ నాయకులు తమ నిర్లక్ష్యం వల్ల దానిని తామే నాశనం చేసేటట్టున్నారు. ఇప్పటికి వచ్చిన అనుభవం నుండి నేర్చుకుంటారని ఆశిద్దాం.

రాజకీయ నాయకులు నియమవిరుద్ధంగా అమలు చేయించే నిర్ణయాలు ఒకసారి కాకపోతే ఒకసారయినా పీడిత ప్రజల ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా వుంటున్నాయేమో కాని ప్రభుత్వ అధికారులు మాత్రం కేవలం ప్రజలను వేధించి లంచాలు రాబట్టడం కోసం, ధనవంతుల ప్రయోజనాలు సాధించి కమిషన్లు పొందడం కోసం, నియమవిరుద్ధంగా ప్రవర్తించడం అలవరుచుకున్నారు. అవినీతి కేవలం అక్రమంగా డబ్బు సంపాదించుకునే ఒక మార్గం మాత్రమే కాదు అది పరిపాలనలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని నాశనం చేస్తుంది.

పరిపాలనావ్యవస్థలోను, విధానాలలోను ప్రజాస్వామ్యాన్ని పెంపొందించాలనే పట్టింపు ఎవరికీ లేకుండాపోయింది. అధికార కేంద్రీకరణ విపరీతంగా పెరిగిపోయింది. అధికారం రామరామ కొద్దిమంది వ్యక్తుల చేతుల్లో కేంద్రీకృత మవుతున్నది. మిగిలిన వాళ్ళు అధికారమున్నా నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి భయపడి 'నాకెందుకు వచ్చింది' అనుకుంటున్నారు. చట్టసభలలో రౌడీయిజం గురించి ఆందోళన చెందినంతగా మనం దీని గురించి ఆందోళన చెందడం లేదు.

ఉదాహరణకు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మొదలు పెట్టిన 'జన్మభూమి' కార్యక్రమంమీద ఎన్నో విమర్శలు వచ్చాయి. కాని

మాత్రమే ఈ చొరవ ప్రదర్శిస్తున్నాయి. ఎంపిక చేసుకోవడంలో దురుద్దేశాలు వున్నాయనుకోనవసరం లేదు. కాని ప్రజాస్వామ్యానికి, ప్రజల హక్కులకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలలోనూ ఒకేరకంగా కోర్టులు చొరవ ప్రదర్శిస్తే బాగుండేది. అది లేనప్పుడు న్యాయమూర్తులు ప్రధానమనుకున్న అంశాల మేరకే న్యాయవ్యవస్థ ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడుతుంది. ఉదాహరణ ప్రజల ప్రాణాలపైన, స్వేచ్ఛపైన పోలీసులకు, సైనిక బలగా విపరీతమైన అధికారాలు ఇచ్చే కల్లోలిత ప్రాంతాల చట్టాన్ని, సాయుధ బలగాల (ప్రత్యేక అధికారాల) చట్టాన్ని సవాలుచేసే పిటిషన్‌లు సుప్రీంకోర్టులో ఒక దశాబ్దం పైగా పెండింగ్‌లో వున్నాయి. హవాలా కేసుల విషయంలో ఆ కోర్టు చూపిన చొరవలో నూరవ వంతు ఈ పిటిషన్ల విషయంలో చూపించి వుంటే అవి ఈపాటికి ముగింపుకు వచ్చేవి.

ప్రజల మౌలిక హక్కులకు సంబంధించిన మంచి తీర్పులు ఈ 50 ఏళ్ళలో కోర్టులు ఇవ్వనే లేదని కాదు, ఇచ్చాయి. ప్రాథమిక విద్య, ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రమైన పరిసరాలు, ప్రాథమిక హక్కులను, కోర్టులలో న్యాయసహాయం పొందడం, ముద్దాయి ప్రాథమిక హక్కని, ఖైదీలకు కూడా పౌరహక్కులుంటాయని, ప్రాణాన్ని స్వేచ్ఛను హరించే ఏ చట్టమైనా హేతుబద్ధంగా, న్యాయంగా, నిష్పాక్షికంగా వుండాలని, కులపరమైన రిజర్వేషన్లు చెల్లుతాయని యిత్యాది తీర్పులు అనేకం 1980 తర్వాత సుప్రీంకోర్టుఇచ్చింది. ఎన్‌కౌంటర్ అనేది హత్యేనని, దానిపైన నిష్పాక్షికమైన విచారణ జరగాలని మన రాష్ట్ర హైకోర్టు రెండేళ్ళ క్రితం తీర్పు ఇచ్చింది. అరెస్టుకు, ఇంటరాగేషన్‌కు సంబంధించి పోలీసులు తప్పనిసరిగా పాటించవలసిన నియమా[illegible]ను ఈ సంవత్సరం జనవరి నెలలో డి.కె.బసు కేసులో సుప్రీంకోర్టు క్రోడీకరించి ప్రకటించింది. అయితే ఈ తీర్పులలో ఎక్కువభాగం అమలు కావడం లేదు. ప్రభుత్వం మీద ఒత్తిడిపెట్టి అమలు చేయించే శక్తి కోర్టులకు లేదు. న్యాయవ్యవస్థ సామర్థ్యం అంతిమంగా అధికార యంత్రాంగం సహకారం మీద ఆధారపడి వుంటుందని గుర్తించాలి.

రెండవ విషయమేమిటంటే మన జీవితాలను శాసించే నిర్ణయాలు తీసుకునే వారందరిలోకి ప్రజలకు అత్యంత దూరంగా వుండే వాళ్ళు న్యాయమూర్తులు. బడుగు వర్గాలలో పుట్టిన వాళ్ళు ఆ పదవులలోకి ప్రవేశించినా న్యాయమూర్తుల జీవనశైలే వాళ్ళను ప్రజల నిత్యజీవితానికి దూరం చేస్తున్నది. అటువంటి న్యాయమూర్తులు ఎంత నిజాయితీపరులైనా ప్రజల అవస[illegible]లను ఎరిగి వాటి వెలుగులో చట్టాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తారని ఎల్లప్పుడూ నమ్ముకోవడం కష్టమే. ఈ మధ్య కేరళ హైకోర్టు 'బంద్‌లు నిర్వహించడం రాజ్యాంగ విరుద్ధం' అంటూ యిచ్చిన తీర్పు దీనికి ఒక నిదర్శనం. ఆర్థికసరళీకరణ పేరిట ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న విధానాల రాజ్యాంగబద్ధతను పరీక్షించడానికి కోర్టులు ప్రదర్శిస్తున్న అనాసక్తత యింకొక నిదర్శనం. ఒక రాష్ట్రంలో కేంద్రపాలన

తనాన్ని నిలబెట్టాలి. అరాచక పరిపాలన నుంచి ప్రజలకు రక్షణ కల్పించాలి. ప్రజలకు, ప్రజలకు మధ్య న్యాయాన్ని నిలబెట్టాలి. ఎదుగుతున్న స్వేచ్ఛ, సమానత్వ ఆకాంక్షలకు అనుగుణంగా చట్టాలకు వ్యాఖ్యానం ఇవ్వాలి.

ప్రజాస్వామ్యం అనే భావన ఇక్కడితో ఆగిపోనవసరం లేదు. ఆ మాటకు ఇంకా చాలా విశాలమైన అర్థం చెప్పకోవచ్చు. కేవలం చట్టం, రాజకీయాలే కాక సాంఘిక ఆర్థిక వ్యవస్థలలో కూడా ప్రజాస్వామ్యాన్ని చూడవచ్చు. అయితే చట్టంలోను రాజకీయ వ్యవస్థలో, పరిపాలనా యంత్రాంగంలో ప్రజాస్వామ్య విలువలు బలంగా వుంటే సాంఘిక ఆర్థిక వ్యవస్థలలో వాటిని సాధించుకోవడానికి అవకాశాలు మెరుగవుతాయి.

మరి ఈ యాభై సంవత్సరాలలో చట్టసభలలో, పరిపాలనా యంత్రాంగంలో, న్యాయవ్యవస్థలో ప్రజాస్వామ్యం ఏమేరకు బలపడింది? ఈరోజు ఎక్కడుంది? ఈరోజు ఎన్నికలు గూండాయిజానికి, చట్టసభలు వీధి కొట్లాటలకు నెలవు అయ్యాయని, పరిపాలనా యంత్రాంగం అవినీతి మయం అయిందని, న్యాయవ్యవస్థ ఒక్కటే ఆశాజనకంగా వుందని చాలామంది నమ్ముతున్నారు. ఈ నమ్మకానికి ఆధారం లేకపోలేదు కాని పైకి కనిపించే విషయాలతో సంతృప్తి చెందకుండా కొంచెం లోతుగా ఆలోచించడం అవసరం.

చట్టసభలలో ప్రజల సమస్యలపైన చర్చ కంటె, వ్యక్తిగత దూషణ, కొట్లాటలే ఎక్కువ సమయం తీసుకుంటున్నాయనేది కూడా నిజమే. •ఎన్నికలలో హేతుబద్ధమైన సంవాదం కంటే గుండాయిజానికి, డబ్బుకు, అవకాశవాద ఎత్తుగడలకు ఎక్కువ స్థానం లభిస్తున్నదనేది నిజమే. చట్టసభలలో పార్లమెంటరీ సంప్రదాయాలను అగౌరవపరిచే ప్రవర్తన తరచుగా కానవస్తుండడం కూడా నిజమే. కానీ ఒకనాటితో పోలిస్తే నేడు ప్రజలతోను ప్రజలజీవితం తోను సన్నిహిత సంబంధం వున్నవాళ్ళ సంఖ్య చట్టసభలలో బాగా పెరిగింది. తొలినాటి శాసనసకర్తలు పార్లమెంటరీ సంప్రదాయాలు బాగా తెలిసిన వారే కావొచ్చు. కాని ఎక్కువగా పట్టణ ప్రాంత అగ్రకులాలకు, ధనికవర్గానికి చెందిన వాళ్ళు, అందునా మగవాళ్ళే. వాళ్ళందరూ నిజాయితీ లేనివారు, ప్రజావ్యతిరేకులు కాకపోవచ్చు కానీ, బడుగువర్గాలతో వాళ్ళకున్న సంబంధాలు, సహానుభూతి తక్కువే. ఇవ్వాడా పరిస్థితి చాలా మారింది. ప్రజాజీవితంతో సన్నిహిత సంబంధమున్న వారంతా నీతిమంతులేనని, ప్రజాస్వామిక స్వభావం కలవారేనని చెప్పడం నా ఉద్దేశం కాదు. అయినప్పటికీ ఇది మొత్తంమీద అభ్యుదయకరమైన మార్పు. రేపు స్త్రీలకు, వెనుకబడిన కులాలకు చట్టసభలలో రిజర్వేషన్లు వస్తే (త్వరలోనే రాక తప్పదు) పరిస్థితి ఇంకా మెరుగవుతుంది. ఈరోజు రాష్ట్రంలో ఒక మారుమూల గ్రామంలో జరిగిన ఒక అన్యాయం శాసనసభలో చర్చకు వచ్చే అవకాశం వుంది. 50 ఏళ్ళ క్రితం ఆ పరిస్థితి వుందా? ఈరోజు దళితులకు, స్త్రీలకు జరిగే అన్యాయాలు చట్టసభలలో చర్చకు వస్తున్నాయి. అప్పుడప్పుడు ఘర్షణకు దారి తీస్తున్నాయి. 50 ఏళ్ళ క్రితం యిది జరిగిందా?

చట్టసభలలో నెలకొన్న అరాచక వాతావరణాన్ని విమర్శించవల

సమస్యల పరిష్కారానికి నిర్వహించే పంచాయతీలను గమనిస్తే అధికారదాహం లేనిచోట ప్రజలు, ప్రజాస్వామిక పద్ధతులు సవ్యంగానే పాటిస్తారని అర్థమవుతుంది. దేశ రాజకీయాలలో అధికారదాహం ప్రధానం కావడం వల్ల రాజకీయాలలో ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులు దెబ్బతింటున్నాయే తప్ప పెద్ద చదువులు చదవని బడుగు వర్గాల ప్రతినిధులు ప్రవేశించడం వల్ల కాదు. ఈ అధకార దాహం అందరిలోనూ పెరిగింది. స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలం నాటి విలువలు నశించిన పెత్తందారీ వర్గాల నాయకులలోను ప్రబలింది. వారిని ఆరకంగా తప్ప యింకొక రకంగా దెబ్బతీయలేమని నమ్మే బడుగువర్గాల నాయకులలోను పెరిగింది. ఈ నమ్మకం ప్రస్తుత రాజకీయ సంస్కృతి నుంచి పుట్టిందే తప్ప పరమ సత్యమేమీ కాదు.

ఈ పరిణామాలు అవాంఛనీయమే అయినప్పటికీ పీడిత ప్రజలకు సన్నిహితంగా వుండే వారు ప్రజాస్వామ్య రాజకీయాలలో చురుకైన పాత్ర నిర్వహించే స్థాయికి ఎదగడం మంచి మార్పే. రెండవదాన్ని చూడకుండా మొదటిదాని గురించి మాత్రమే బాధపడితే మనం వర్తమాన పరిణామాలకు న్యాయం చేయలేము.

నిజానికి చట్టసభలలో చెప్పలు విసురుకోవడం, మైకులు విరగగొట్టుకోవడం మనకు ఎక్కువ ఆవేదన కలిగిస్తున్నది కానీ అంతకంటె చాలా నష్టదాయకమైన వైఖరులు పరిపాలనా యంత్రాంగంలో వ్యక్తం అవుతున్నాయి. ప్రజాప్రయోజనాలన్నా, చట్టమన్నా, ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులన్నా ఏమాత్రం గౌరవం లేని వ్యవహారశైలి పరిపాలనా యంత్రాంగానికి అలవాటయింది. ఇందులో అధికారులు, రాజకీయ నాయకులు కూడా భాగస్వాములే. బడుగువర్గాలకు సన్నిహితులయిన వారు చట్టసభలలోకి ప్రవేశించినంత సులభంగా అధికార పదవులలో ప్రధానమైన వాటిని అందుకోలేక పోతున్నారు. అందుకో గలిగిన చోట పీడిత ప్రజా ప్రయోజనాలకు కొంత స్థానం దక్కుతున్నది. ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్ వంటి రాష్ట్రాలలో ఇది పెద్దయెత్తునే జరిగింది. వామపక్ష పార్టీలు ఎక్కువ కాలం పరిపాలించిన కేరళ, పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రాలలోను జరిగింది. కానీ ఏ వర్గానికి చెందిన రాజకీయ నాయకులకైనా పరిపాలనా వ్యవహారాలలో చట్టబద్ధత అన్నా, ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులన్నా గౌరవంలేదు. ఈపద్ధతులు పరిపాలనకు జవాబుదారీ తనాన్ని ఇస్తాయని అది ప్రజలకు, ప్రజాస్వామ్యానికి అవసరమని బడుగువర్గాల నుండి వచ్చిన నాయకులు సయితం గుర్తించడం లేదు.

ఇక ప్రభుత్వ అధికారుల సంగతి చెప్పనవసరమే లేదు. వాళ్ళకు జవాబుదారీతనమంటేనే అపహాస్యం అయిపోయింది. తెలిసి చట్టానికి విరుద్ధంగా నడుచుకోవడం, ఎవరయినా ప్రశ్నిస్తే 'కావాలంటే కోర్టుకు పొమ్మ'నడం అధికారులకు, రాజకీయ నాయకులకు అలవాటయిపోయింది. అక్కడికి చట్టాన్ని గురించి పట్టింపు వుండడం కోర్టుల బాధ్యత మాత్రమే అయినట్టు అధికారాన్ని చలాయించే వారు నియమ విరుద్ధంగా నడుచుకుంటే శిక్షించే ఏర్పాటు ఏదీ లేకపోవడం ఈ తిరస్కార వైఖరికి బలాన్ని ఇచ్చింది. చట్టం, చట్టబద్ధత అనేవి పరిపాలనా ప్రజాస్వామికంగా వుండడానికి అవసరమైన జవాబుదారీతవాన్ని ఇచ్చే నియమాలుగా

అన్నిటికంటె ముఖ్యమైనది అది 73వ రాజ్యాంగ సవరణలోని వికేంద్రీకరణ స్ఫూర్తికి విరుద్ధమనేది. ప్రజల శ్రమను, స్థానిక వనరులను సమీకరించి పనులు జరిపించే కార్యక్రమం గ్రామపంచాయతీలకు అప్పగించి వుంటే ఎంత కొంచెం పని జరిగినా అది 73వ రాజ్యాంగ సవరణ స్ఫూర్తికి అనుగుణంగా వుండేది, ప్రజాస్వామ్య పాలనను పెంపొందించి వుండేది. ఇప్పుడు జరుగుతున్నది గ్రామ పంచాయతీ వ్యవస్థను నిర్వీర్యం చేసి ఏకవ్యక్తి అధికారాన్ని పెంపొందించడం.

ఇక పోలీసు వ్యవస్థ గురించి చెప్పనవసరమే లేదు. చట్టానికీ, తమ విధినిర్వహణకు సంబంధమేమీ లేదని 'శాంతిభద్రతల'ను నెలకొల్పడం కోసం తాము ఏం చేసినా చెల్లుతుందని పోలీసు అధికారులు నమ్ముతున్నారు. బాహాటంగా ప్రకటిస్తున్నారు. మొత్తంగానే పరిపాలన ఈరోజు వక్రరూపం తీసుకుంది. బలమున్న రాజకీయ నాయకులు, పోలీసు అధికారులు కలిసి తమ ఇష్టం ప్రకారం ఏలుతూ దానినే ప్రజాస్వామ్య పాలనగా చలామణీ చేస్తున్నారు. ప్రజాస్వామ్యంలో నిజానికి పోలీసు వ్యవస్థకు వుండే పాత్ర చాలా చిన్నది. నేరాలను నిరోధించడం, జరిగిన నేరాలను పరిశోధించడం పోలీసుల డ్యూటీ. ఈరోజు భారతదేశ పాలనా వ్యవహారాలలో పోలీసుల పాత్ర దీనిని దాటి చాలా దూరంపోయింది. సాంఘిక వ్యవహారాలలో, రాజకీయాలలో, ఏది సవ్యం, ఏది అపసవ్యం అనేది పోలీసులు నిర్ణయించే స్థితి వచ్చింది. బలమున్న రాజకీయ నాయకుల అండ చూసుకుని పోలీసు వ్యవస్థ విశ్వరూపం ధరించింది. 50 సంవత్సరాల స్వతంత్రపాలన వేరే ఏ విషయాలలో ఎంత మార్పు తీసుకు వచ్చిందో కానీ ఒక్క విషయంలో మాత్రం ఏ మార్పు తేలేదు. చట్టానికి పోలీసులను జవాబుదారులు చేసే విషయంలో ఆనాడూ, ఈనాడూ పరిస్థితి ఒక్కటే. బహుశా ఈనాటి పరిస్థితి ఇంకా దిగజారిందేమో! ఒకరిని కొట్టి చంపినా, కాల్చి హతమార్చినా రెండు వారాల మొగమాటపు సస్పెన్షన్ కంటె వేరే ఏ శిక్షా పోలీసులకు లేదు. ఎన్ని ఆందోళనలు జరిగినా, కోర్టులు ఎన్నిసార్లు అభిశంసించినా ఈ పరిస్థితిలో మార్పు లేదు.

న్యాయవ్యవస్థ ఈ మధ్యకాలంలో కొన్ని కేసులలో చొరవ చూపించి ప్రజల ఆశలను ఆకట్టుకుంది. అవినీతి కేసులలో గుమాస్తాలు, కానిస్టేబుళ్ళు ఇరుక్కుంటారు తప్ప ప్రధాన బాధ్యులైన రాజకీయ నాయకులు, ఐఏఎస్, ఐపిఎస్ అధికారులు తప్పించుకుంటారనే సంప్రదాయాన్ని బద్దలుకొట్టి అందరినీ బోనెక్కించడానికి ఈ మధ్య సుప్రీంకోర్టు, దానిని అనుసరించి కొన్ని హైకోర్టులు చేస్తున్న కృషి నిజంగా ప్రశంసనీయమైనది. సిబిఐ కేంద్రప్రభుత్వానికి జేబుసంస్థ అనేది తెలిసిన విషయమే. కాని మన ఊరి ఎస్ఐ, మన ఊరి మున్సిఫ్ మెజిస్ట్రేట్‌కు నేరపరిశోధన స్థితిగతులు ఎప్పటికప్పుడు నివేదించినట్టు సిబిఐ చేత రెండువారాలకు ఒకసారి రిపోర్టు తెప్పించుకుని, హెచ్చరించి మందలించి పనిచేయించిన ఘనత కూడా కోర్టులకు దక్కింది.

అయితే కోర్టులు ప్రదర్శిస్తున్న ఈ అసాధారణ అభినివేశాన్ని మెచ్చుకునేటప్పుడు రెండు విషయాలు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. ఒకటి–కోర్టులు తాము ఎంపిక చేసుకున్న కొద్ది విషయాలలో

విధించమని సూచించడానికి గవర్నర్ సిద్ధంగా లేకపోతే తానే సూచిస్తానని పాట్నా హైకోర్టు నిన్నమొన్న ఇచ్చిన తీర్పు మరొక నిదర్శనం. ప్రజాస్వామ్యానికి సంబంధించిన అన్ని వ్యవస్థలలోకి ప్రజలకు ఎక్కువగా అందుబాటులో వుండేవి, ప్రత్యక్షంగానే ప్రజలకు అంతో ఇంతో జవాబుదారుకాక తప్పని స్థితిలో వుండేవి రాజకీయపార్టీలే. వాటిని చక్కదిద్దుకోగలిగితే మంచిది. ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడడంలో న్యాయవ్యవస్థకుండే పాత్ర తక్కువ కాదు.. కానీ న్యాయవ్యవస్థే కాపాడుతుందని నమ్ముకునే స్థితికి రావడం ఆరోగ్య లక్షణం కాదు.

చివరిగా–మొత్తంగానే ప్రజాస్వామ్యం పరిధినుండి వెలుపలికి నెట్టివేసి ప్రభుత్వ సాయుధ బలగాల చేతికి అప్పగించిన ప్రాంతాల గురించి చెప్పకోవాలి. ప్రజాస్వామ్య పతనానికి యిదొక సూచిక. కాశ్మీర్, అస్సాం, నాగాలాండ్, త్రిపుర, మిజోరాం, మన రాష్ట్రంలోని తెలంగాణ ఏదో ఒక మేరకు ఈకోవలోకి వస్తాయి. ఈ ప్రాంతాలన్నింటిలోనూ రకరకాల రాజకీయాలు గల సాయుధ పోరాటాలు నడుస్తున్నాయి. ప్రతి పోరాటానికీ ఒక సామాజిక సందర్భం వుంది. వునాది వుంది. ఇటువంటి పోరాటాలు రావడమే ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ వైఫల్యాన్ని సూచిస్తుంది. ప్రజాస్వామ్యం జవాబుచెప్పని సమస్యలు తుపాకులకు వునాది అవుతున్నాయి. స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పుడు ఒక్క తెలంగాణా సాయుధ పోరాటం మాత్రమే వుండేది. దానిని 1952లో ఆ పోరాట నాయకులే విరమించుకున్నారు. ఆతర్వాత 1957లో నాగాలాండ్‌లో సాయుధ ఉద్యమం మొదలైంది. ఆటు తర్వాత వివిధ ప్రాంతాల్లో సాయుధ ఉద్యమాలు తలెత్తాయి. ఇప్పుడు దేశంలో చాలా ప్రాంతాలలో ఇటువంటి ఉద్యమాలు వున్నాయి. ఈ పరిస్థితి రావడానికే ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ వైఫల్యం కొంతవరకు కారణం కాగా, దానిని ఎదుర్కోవడానికి ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు బలం కల్పించే బదులు దానిని మరింత పూర్తిగా ధ్వంసం చేసే మార్గాన్ని మన పాలకులు ఎంచుకున్నారు. పోలీసులకు, సాయుధ బలగాలకు వికృతమైన అధికారాలు ఇచ్చే చట్టాలు చేశారు. న్యాయవ్యవస్థ ఆదర్శాలను అపహాస్యం చేసే నేరస్మృతిని రూపొందించారు. ఏ చట్టం, ఏన్యాయం లేకుండా కాల్చి చంపి ఎన్‌కౌంటర్ అని ప్రకటించే అలిఖిత అధికారం పోలీసులకు, జవాన్లకు యిచ్చారు.

భారతదేశంలో ప్రజాస్వామ్యం వేళ్ళూనింది. బ్రిటిష్ ( ) సందేహం నిజం కాలేదు. కానీ వేళ్ళూనిన మొక్క సక్రమంగా ఎదగడం లేదు. కొంతమందికి అధికారం చలాయించడానికి, డబ్బులు పోగు చేసుకోవడానికి ఉపయోగపడే సాధనంగా మిగిలి పోతుందా అని మరీ విసుగువచ్చినపుడు నిరాశగా అనుకునేంతగా సంక్షోభంలో పడింది. ఆ నిరాశ సహేతుకం కాదని నమ్మడానికి కావలసిన సంకేతాలు వున్నాయి. రాజకీయాలలో వున్నాయి. న్యాయ వ్యవస్థలోనూ వున్నాయి. సంకల్పం పెంచుకుని కృషి చేస్తే ఈ మొక్కను బ్రతికించుకోవచ్చు.

–కె.బాలగోపాల్.